

**Videreutdanning i organisering og veiledning av støttekontakter, avlastere og frivillige.
(avd. Arendal)**

(udanning/kull)

b30Støtte06V

(navn på eksamen/forprøve/mappe/arbeid)

Hvilke konsekvenser får dagens bruk av støttekontakter for hva opplæringen bør innebære?

(oppgavetittel (gjelder kun fordypningsoppgaven))

17. november 2006
(innleveringsfrist)

.....4276.....
(antall ord)

Besvarelsen skal leveres inn i tre eksemplarer (ved ekstern sensurering).
Besvarelsen skal leveres inn i to eksemplarer (ved intern sensurering).

INNHALDSFORTEGNELSE

1.0	INNLEDNING	s. 3
1.1	Bakgrunn for og begrunnelse for valg av tema.	s. 3
1.2	Begrunnelse for valg av problemstilling og avgrensninger.	s. 4
2.0	TEORIDEL	s. 6
2.1	Definisjonen av støttekontakt	s. 6
2.2	Lovfesting av støttekontakt	s. 6
2.3	Hvem er brukerne av tjenesten?	s. 6
2.4	Eksisterende undervisningsmaterieil for støttekontakter	s. 7
3.0	METODE	s. 8
3.1	Begrunnelse for valg av metode	s. 8
3.2	Metodekritikk	s. 8
4.0	PRESENTASJON AV FUNN	s. 9
4.1	Støttekontaktrollen. Etikk og lovverk	s. 9
4.2	Ulike brukere av støttekontakttjenesten. Diagnoser. Individuelle behov	s. 9
4.3	Kontrakt og samarbeid med kommunen	s. 10
4.4	Forslag til aktiviteter	s. 10
4.5	Møteplasser for støttekontakter / erfaringsutveksling	s. 10
5.0	DRØFTINGSDEL	s. 11
5.1	Støttekontaktrollen. Etikk og lovverk	s. 11
5.2	Ulike brukere av støttekontakttjenesten. Diagnoser. Individuelle behov	s. 11
5.3	Kontrakt og samarbeid med kommunen	s. 12
5.4	Forslag til aktiviteter	s. 12
5.5	Møteplasser for støttekontakter / erfaringsutveksling	s. 13
6.0	OPPSUMMERING	s.14
	LITTERATURLISTE	s. 15

1.0 INNLEDNING

Normalisering og inkludering er to viktige målsettinger i arbeidet med mennesker med nedsatt funksjonsevne. Støttekontakt er et av flere tiltak som kan bidra til å nå disse målene gjennom økt deltagelse i fritidsaktiviteter og i fellesskap med andre. Jeg er utdannet vernepleier og jobber til daglig som konsulent for funksjonshemmede i en kommune på Østlandet. Gjennom denne jobben kommer jeg i kontakt med ulike mennesker og familier med bistandsbehov og en del av mine arbeidsoppgaver går nettopp på dette med å rekruttere, ansette og følg opp støttekontakter. Jeg har i den forbindelse fått erfare hva som kreves av en støttekontakt, forventninger hos bruker/familien rundt og hvordan en del støttekontakter har opplevd denne rollen. I tillegg har jeg gjennom samtaler og ansvarsgruppemøter fått god kjennskap til hvordan kvaliteten på denne tjenesten oppleves av ulike brukere i dag og også noe om hvordan den har vært opplevd tidligere.

1.1 Bakgrunn for og begrunnelse for valg av tema.

Vi som kommune har plikt på oss til å ha nødvendig opplæring av Sosialtjenestelovens personell (§2-3 i Sosialtjenesteloven), og det innebærer også de som jobber som støttekontakter. Siden støttekontakter som regel ikke har fagutdanning, har de behov for opplæring og regelmessig veiledning. (Soldal 2003) I min kommune er tilrettelegging av støttekontakttjenesten og oppfølgingen av den enkelte støttekontakt, delegert ut på flere virksomheter og personer. Jeg opplever at denne jobbingen ofte er nedprioritert i forhold til andre kommunale oppgaver. Det gir flere utslag, blant annet i forhold til mangelfull opplæring og oppfølging av støttekontaktene.

Gjennom denne videreutdanningen, Organisering og veiledning av støttekontakter, avlastere og frivillige, har jeg fått kunnskap om at dette også gjelder for flere kommuner i Norge. Rapporten fra Helsetilsynet 3/2006 – *et stykkevis og delt tjenestetilbud*, er utarbeidet på bakgrunn av tilsyn gjennomført i 60 norske kommuner. De funn den presenterer underbygger dette og det stilles der spørsmål om kommunene er tilstrekkelig proaktive når det gjelder å sikre kvaliteten på støttekontakttjenesten.

Med bakgrunn i dette velger jeg, gjennom denne fordypningsoppgaven, å belyse temaet opplæring av støttekontakter og hva en slik opplæring bør innebære. Jeg finner dette tema relevant, både i forhold til studiets mål og i forhold min egen arbeidssituasjon og ønsker derfor videre å belyse dette tema ut i fra dagens fleksible og mangfoldig bruk av støttekontakttjenesten.

Støttekontaktordningen er i dag mangfoldig, både i forhold til hvem som bruker denne tjenesten og hvordan den enkelte velger innholdet i sin tjeneste. I denne oppgaven snakker jeg kun om støttekontakter gitt etter Lov om sosiale tjenester § 4-2 c. I merknadene til denne loven (Rundskriv I-1/93, §8-4) står det at tjenestetilbudet skal, så langt som mulig, utformes i samarbeid med

klienten og at sosialtjenesten må anstrenge seg for å finne individuelt tilpassede løsninger. Dette er et viktig utgangspunkt og medvirkende årsak til å skape mangfoldighet i innholdet av støttekontakttjenesten. Min kommune har hatt fokus på fleksibilitet, brukermedvirkning og individuelt tilpassede sosialtjenester i den senere tid. Dette har bidratt til å gjøre vår støttekontakttjeneste mer mangfoldig med tanke på innholdet i tjenesten. Noen bruker fortsatt tjenesten som tradisjonell en til en samvær, hvor aktiviteten kan være å gå på besøk hos hverandre, på kino eller kafe. Andre ønsker at støttekontakten er ledsager på en fast fritidsaktivitet som ridning eller korøvelse. Noen få har ikke behov for støttekontakten i selve aktiviteten, men ønsker ledsager til transport til/fra aktiviteter. For stadig flere er begrunnelsen for innvilgelse av denne tjenesten veiledning i sosiale situasjoner og da kan for eksempel tjenesten bli gitt i en allerede fast aktivitet. I tillegg har vi noen gruppetilbud som for eksempel tilrettelagt idrettsskole for barn og møteplass/klubb for unge jenter.

På bakgrunn av dette tema er min problemstilling;

Hvilke konsekvenser får dagens bruk av støttekontakter for hva opplæringen bør innebære?

1.2 Begrunnelse for valg av problemstilling og avgrensninger.

Min begrunnelse for å velge denne problemstillingen er at jeg ønsker å vite mer om hva kommunen kan gjøre for at opplæringen av støttekontakter skal bli bedre. Gjennom systematisk og bedre opplæringen av støttekontakter har jeg tro på at kvaliteten på denne tjenesten vil øke og jeg vurderer at min kommune har et potensialet for økt kvalitet på dette området. I tillegg mener jeg at støttekontakttjeneste generelt er et viktig tiltak i forhold til den enkeltes livskvalitet, opplevelse av meningsfull fritid og inkludering i samfunnet.

Nærmere definisjon av begrepet støttekontakt finnes i teoridelen.

Jeg har konsentrert meg om min kommune i denne oppgaven, både i forhold til hvordan denne tjenesten gis til våre innbyggere og ved valg av referansepersoner når jeg har innhentet data.

Støttekontakt er en tjeneste som brukes til ulike brukergrupper, men i denne oppgaven har jeg begrenset brukerbegrepet til å gjelde mennesker med ulike funksjonshemninger. En nærmere beskrivelse av hvem de ulike brukerne er, finnes i teoridelen. Der presenteres en undersøkelse av Trond Bliksvær fra 1997. Det betyr at mennesker som har støttekontakt gjennom psykiatritjenesten eller barnevernet, ikke er en del av denne oppgaven.

Det finnes lite ny forskning og litteratur som er direkte relevant til min problemstilling. Noen vil hevde at det finnes lite litteratur i forhold til dette med støttekontakter generelt, i tillegg ønsker jeg å

belyse tema ut i fra dagens fleksible og mangfoldige bruk av støttekontakter. Hva jeg har valgt å benytte av relevant teori, beskrives nærmere i teoridelen. Hvilke metode jeg har valgt å bruke til min informasjonsinnhenting og en begrunnelse for valg av respondenter, beskrives nærmere i metoddelen. Deretter presenteres kort de funn jeg gjorde. Tilslutt i oppgaven drøftes disse funnene og hvilke konsekvenser dagens bruk av støttekontakt gir for hva opplæringen bør innebære.

2.0 TEORIDEL

For å gi et teoretisk grunnlag til min videre drøfting av problemstillingen, vil jeg i denne delen presentere relevant teori, inkludert nærmere definisjon av begrepet støttekontakt. Jeg vil belyse lovfestingen av støttekontakttjenesten, hvem brukerne av denne tjenesten er og eksempel på eksisterende undervisningsmateriell.

2.1 Definisjonen av støttekontakt

Definisjonen av støttekontakt i denne oppgaven er fra Soldal 2003, s14 og lyder som følger: *En støttekontakt er en medarbeider, vanligvis uten profesjonell bakgrunn, som er lønnet av kommunen. Gjennom samvær og ulike fritidsaktiviteter skal støttekontakten bidra til at mennesker med behov for hjelp, støtte og kontakt får en trygg og meningsfylt fritid. Samværet skal gi mulighet for personlig vekst. Brukerens behov er utgangspunktet for om samværet organiseres enkeltvis eller i grupper. Støttekontakten arbeider ut fra en avtale med kommunen.*

2.2 Lovfesting av støttekontakt

I denne oppgaven snakker jeg kun om støttekontakttjeneste gitt etter Lov om sosiale tjenester. Denne loven regulerer hvem som har krav på hjelp gjennom § 4-3 *Hjelp til dem som ikke kan dra omsorg for seg selv* og hva de sosiale tjenestene skal omfatte i § 4-2 bokstav a-e. § 4-2c lyder; *støttekontakt for personer og familier som har behov for dette på grunn av funksjonshemming, alder eller sosiale problemer.*

I merknadene til denne loven (Rundskriv I-1/93, §8-4) gis det føringer for utforming av innholdet i tjenesten og at tjenestetilbudet skal, så langt som mulig, utformes i samarbeid med klient og at sosialtjenesten må anstrenge seg for å finne individuelt tilpassede løsninger.

Det samme rundskrivet sier også (§ 2-3) at vi som kommune har en plikt på oss til å ha nødvendig opplæring av sosialtjenestens personell og det innebærer også de som jobber som støttekontakter.

2.3 Hvem er brukerne av tjenesten?

Støttekontakttjenesten brukes i dag av mennesker i alle aldre og av begge kjønn. Det er individuelle årsaker til behovet for støttekontakt, men felles for disse er at de er mennesker med behov for hjelp, støtte og kontakt for å få en meningsfylt fritid.

Trond Bliksvær (1997) gjorde en undersøkelse blant de som har innvilget støttekontakt etter Lov om sosiale tjenester. Undersøkelsen baserer seg på svar fra 284 norske kommuner og den viser hvilke kategorier mennesker som mottar tjenesten fordeler seg på:

Mennesker med:

Psykisk utviklingshemming	51,6 %
Psykiske problemer	20,7%
Fysisk funksjonshemming	12,7%
Andre grunner	7,0%

Multifunksjonshemming	4,3%
Orienteringshemming	2,7%
Senil demens	1,0%

(Bliksvær 1997, i Soldal 2003)

2.4 Eksisterende undervisningsmateriell for støttekontakter

Som et ledd i regjeringens handlingsplan for funksjonshemmede 1990-93, ble et flermedieopplegg ”Bli støttekontakt” utviklet. En del av dette kursopplegget har jeg brukt i denne oppgaven, Bli støttekontakt (K.A. Soldal og O. Soldal 1991) + Støttekontakter som ressurs. Organisering og veiledning (K.A. Soldal 1991) + Kurslederhefte (S. Gulbrandsen 1991). Disse tre heftene ble utgitt i 1991, men jeg vurderer at store deler av innholdet fortsatt er relevant i forhold til opplæring av støttekontakter. Jeg vet også at disse heftene fortsatt er i bruk som undervisningsgrunnlag for valgfaget støttekontakt på en videregående skole i nærheten.

Dette kursopplegget beskriver hvem en støttekontakt er og hvem brukerne av denne tjenesten er, samt informasjon om ordningen og lovverket som gir krav på denne tjenesten, som en innledning i opplæringen. Deretter presenteres noen funksjonshemninger som vanligvis kan føre til behov for støttekontakt. Der nevnes bevegelseshemmede, hørselshemmede, synshemmede, psykisk utviklingshemmede, MBD, autisme, psykiske lidelser og epilepsi. Videre kommer Soldal og Soldal (1991) inn på hvilke krav det bør stilles til en støttekontakt. Det gjelder i forhold til personlige egenskaper, kommunikasjonsevner og fleksibel bruk av arbeidstid. De sier i dette kapittelet: ”Fordi brukerne er vidt forskjellige, kan og må også støttekontaktene være forskjellige!” (Soldal og Soldal 1991, side 35)

I dette kursopplegget er også kontrakt med kommunen og hva den bør inneholde beskrevet nærmere. Informasjon og veiledning er da to av punktene de mener bør med i en kontrakt. Noen ideer og tips til ulike aktiviteter en støttekontakt kan gjøre, mener også Soldal og Soldal bør være en del av opplæringen som støttekontaktene får. Noen av disse tipsene bør ha en lokal forankring og være eksempler på ulike fritidstilbud som finnes lokalt der brukeren bor.

K.A. Soldal har også senere skrevet en bok (2003) hvor hun beskriver flere sider av støttekontakttjenesten, slik den tilsynelatende fungerer i dagens samfunn. En liten del av denne boken omhandler dette med informasjon til og opplæring av støttekontakter. Der hevder hun at støttekontakter har, i tillegg til nødvendig informasjon, også behov for opplæring av det å være støttekontakt generelt i dagens samfunn og opplæring i visse emner som er aktuelle for enkelte. Det kan for eksempel være opplæring i førstehjelp ved epileptiske anfall. Videre beskriver hun viktigheten av at innholdet i støttekontaktkurs må bestemmes ut i fra lokale forhold og behov.

3.0 METODE

Metode er en systematisk måte å undersøke virkeligheten på (Halvorsen 1993, s 15) og videre i dette avsnittet beskriver jeg hvordan jeg har kommet fram til den informasjonen min oppgave bygger på, samt noen mulige feilkilder i forhold til valgt metode.

3.1 Begrunnelse for valg av metode

For å belyse opplæringen av støttekontakter her i min kommune og for å få informasjon ut i fra dagens mangfoldige bruk av støttekontakttjenesten, valgte jeg å gjennomføre fire intervjuer. Hensikten med dette var å få en tilbakemelding fra brukere og støttekontakter på hva opplæring bør innebære. Jeg valgte å bruke en kvalitativ metode, ustrukturerte intervjuer, til min datainnsamling. Metoden er relevant når forskeren er interessert i fenomener som allerede har skjedd, er av privat karakter eller som han av andre grunner ikke har mulighet til å observere selv (Halvorsen 1993). Jeg valgte ut personer med ulik tilknytting til støttekontakttjenesten som mine respondenter:

- 1) En mannlig støttekontakt for en ung mann med psykisk utviklingshemning.
- 2) En kvinnelig støttekontakt for en eldre dame med fysisk funksjonshemning og en ung dame med psykisk utviklingshemning.
- 3) En dame med fysisk funksjonshemning som har støttekontakt.
- 4) En far til en jente med fysisk funksjonshemning som er leder for et gruppetilbud til barn.

Målet mitt med denne utvelgelsen, var å få med mangfoldet blant støttekontakter og her er begge kjønn og ulik alder representert, i tillegg til tre ulike brukergrupper. Både tjenesteyter og tjenestemottaker er også representert blant respondentene.

Jeg utarbeidet en intervjuguide med ett åpent spørsmål, i tillegg til noen stikkord på ulike temaer.

3.2 Metodekritikk

Uformell intervjuing er en metode som skjer muntlig og hvor intervjueren styrer samtalen så lite som mulig. Styrken ved uformell intervjuing er at respondenten ikke tvinges inn i en bestemt måte å tenke på, men kan uttrykke seg og utdype sine meninger mer fritt. Et av de største problemene ved bruk av uformelle intervjuer er at klassifikasjon av den innsamlede informasjonen kan by på problemer og ta mye tid. (Halvorsen 1993) I tillegg kan det være en viss fare for, når jeg foretok intervjuene, at jeg ledet svarene og samtalen dit jeg selv ønsket. Ideelt sett bør disse intervjuene foretas av en nøytral person og ikke av forskeren selv. I denne oppgaven var det meg som både foretok intervjuene og klassifiserte den innsamlede informasjonen i etterkant. Dette kan være en feilkilde i denne oppgaven.

Alle de fire respondentene har jeg kontakt med gjennom min jobb som konsulent for funksjonshemmede i min kommune. Det faktum at det er jeg, eller en av mine kolleger, som har ansvar for oppfølgingen av disse personene også videre, kan ha påvirket svarene de gav meg.

4.0 PRESENTASJON AV FUNN

De fire respondentene jeg hentet informasjon fra, hadde alle ulik erfaring i forhold til opplæring fra og generelt samarbeid med kommunen. Felles for de tre som jobber individuelt var at de alle mente dette samarbeidet kunne vært tettere. En av respondentene er støttekontakt for to ulike brukere og har derfor to ulike kontaktpersoner i kommunen. Hun fortalte at opplæringen og samarbeidet med kommunen hadde vært svært ulikt i disse to oppdragene. Respondenten som jobber med gruppe var fornøyd med opplæring og samarbeidet med kommunen og synes det hadde fungert fint. For å systematisere den informasjonen jeg fikk gjennom mine intervjuer, så jeg det som hensiktsmessig å dele inn i fem ulike temaer. Jeg valgt da disse overskriftene:

- 1) Støttekontaktrollen. Etikk og lovverk.
- 2) Ulike brukere av støttekontakttjenesten. Diagnoser. Individuelle behov.
- 3) Kontrakt og samarbeid med kommunen.
- 4) Forslag til aktiviteter.
- 5) Møteplasser for støttekontakter / erfaringsutveksling.

4.1 Støttekontaktrollen. Etikk og lovverk

Respondentene i min undersøkelse var delt på viktigheten av å ha dette tema som en del av opplæringen til støttekontakter. De to personene som jobber 1:1 med unge mennesker med utviklingshemming og den ene som jobber med gruppe, sa alle at de ikke hadde tenkt på dette som noe tema de trengte opplæring i. Alle tre sa at de følte seg trygge i rollen som støttekontakt gjennom bl.a. erfaring fra andre arenaer og ved at de deltok i kjente aktiviteter.

Respondenten som selv er bruker av støttekontakttjenesten, var derimot opptatt av dette temaet og hadde ønsket mer opplæring i forhold til holdninger til funksjonshemmede generelt og etikk. Hun fortalte at hun hadde opplevd svært ulike hensikter med å ta jobb som støttekontakt og at hun selv hadde hatt samtaler med sine støttekontakter om dette temaet.

4.2 Ulike brukere av støttekontakttjenesten. Diagnoser. Individuelle behov

Ingen av respondentene i min undersøkelse så på generell informasjon om ulike diagnoser som vesentlig del i forhold til hva en opplæring av støttekontakter bør innebære. Tre av de var derimot opptatt av opplæring om diagnose og hvilke konsekvenser det gav for den enkelte de skulle være sammen med. Særlig var fokuset da på hvilke aktiviteter man bør gjøre og hvilke man bør unngå. Hvilke begrensninger og muligheter gir diagnosen den enkelte? En av respondentene er støttekontakt for en bruker med epilepsi og hadde stort behov for opplæring i forhold til anfall og medisinerings hos den enkelte.

Den fjerde respondenten i min undersøkelse ønsket ikke informasjon om de ulike diagnosene i gruppen han skulle lede, dersom det ikke var helt nødvendig som for eksempel ved epilepsi. Han ønsket å bli kjent med det enkelte barnet, dets begrensninger og muligheter gjennom aktiviteten.

4.3 Kontrakt og samarbeid med kommunen

Ingen av respondentene kom selv inn på innholdet i kontrakten med kommunen som en del av opplæringen. Når jeg spurte om dette under intervjuet, var det størrelse på lønnen de var opptatt av, samt at et støttekontraktoppdrag er på få timer per uke. Det gjorde at de så på dette som en bijobb og en sa at støttekontaktjobben nesten var mer å regne som en fritidsinteresse enn et arbeidsforhold. Alle fire poengterte viktigheten av å ha en kontaktperson i kommunen som var tilgjengelig ved behov. De anså veiledning fra denne personen som en viktig del av opplæringen og som en trygghet for å ta på seg slike oppdrag.

4.4 Forslag til aktiviteter.

Dette var et tema alle fire respondentene kom inn på selv og som de mente at opplæringen til støttekontakter bør innebære noe om. Tre savnet mer informasjon om hva som finnes av aktiviteter og arrangementer, både i kommunen og innenfor et større geografisk område. Den fjerde hadde faste aktiviteter som støttekontakten ble brukt til, men var positiv til tips om arrangementer som kunne være aktuelle å delta på.

4.5 Møteplasser for støttekontakter / erfaringsutveksling.

Kun respondenten som jobber med gruppe kom inn på dette tema selv som en del av opplæringen. Han vet om andre foreninger som driver samme aktivitet i andre kommuner og hadde gjerne sett at de kunne møtes og utveksle erfaring og informasjon.

De tre andre respondentene hadde ikke tenkt over dette som en mulighet, men var svært positive til uformelle møteplasser og gruppeveiledning for støttekontakter. De trodde dette kunne være en konkret, praktisk rettet og dermed nyttig del av opplæringen for støttekontakter. En forutsetning mente de måtte være at støttekontaktene selv kom med tema de ønsket å snakke om. En av respondentene kom med forslag til tema for en slik samling med en gang.

5.0 DRØFTINGSDEL

I denne delen av oppgaven drøftes funnene jeg gjorde gjennom min undersøkelse, i lys av egen erfaring og relevant teori, opp mot hvilke konsekvenser dagens bruk av støttekontakt gir for hva opplæringen bør innebære.

For ordens skyld har jeg valgt å beholde de samme temaene i drøftingsdelen som jeg har under presentasjonen av funnene.

5.1 Støttekontaktrollen. Etikk og lovverk.

Soldal & Soldal 1991 har dette med hvem en støttekontakt er og hvem brukerne av denne tjenesten er, samt informasjon om ordningen og lovverket som gir krav på denne tjenesten, som en innledning i opplæringen. Min erfaring tilsier at det kan være en god start i opplæringen for å ha med seg utgangspunktet og bakgrunnen for denne tjenesten. Da får støttekontaktene plassert støttekontakttjenesten i en større sammenheng og knyttet den opp mot funksjonshemmedes behov i dagens samfunn.

Jeg ser det også som veldig viktig å legge inn noe i forhold til holdninger til mennesker med ulike funksjonshemninger i en slik generell informasjon. I dagens bruk av støttekontakter i min kommune, er det stadig flere som får innvilget tjenesten etter behov for veiledning i sosiale situasjoner. Det stiller krav til støttekontakten i forhold til å være bevisst sin rolle som modell og til å kunne takle ulike sosiale situasjoner. To av respondentene hadde, som tidligere presentert, ikke tenkt på dette med støttekontaktrollen og etikk som nødvendig informasjon og mente derfor at det ikke var viktig å ha med dette tema i en opplæring. Jeg stiller meg undrende til om det kan skyldes nettopp manglende bevisstgjøring og opplæring i forhold til rollen som støttekontakt? En annen forklaring kan være at disse støttekontaktene har mye erfaring og at de ved å delta i kjente miljøer ikke støter på utfordrene situasjoner når de utøver denne tjenesten.

Den respondenten som var opptatt av dette, var hun som selv er bruker av tjenesten. Hun har andre erfaringer rundt dette enn støttekontaktene selv og er i tillegg en person som deltar i mange ulike aktiviteter. Hennes støttekontakter vil derfor i større grad møte ulike miljøer hvor de kan bli utfordret på sin rolle som støttekontakt, enn de støttekontaktene som kun deltar i kjente miljøer.

5.2 Ulike brukere av støttekontakttjenesten. Diagnoser. Individuelle behov.

I kapittel 4 i Soldal & Soldal 1991, presenteres noen funksjonshemninger som vanligvis kan føre til behov for støttekontakt. For noen av disse diagnosene har det kommet ny forskning og nye begreper. I tillegg har andre diagnoser, som Asberger syndrom og ervervet hjerneskade, blitt mer vanlig og bør kanskje være en del av innholdet i en opplæring. Noen vil trolig hevde at dette med ulike diagnoser ikke bør fokuseres mye på i en opplæring og at man isteden bør fokusere på det enkelte mennesket og dets ressurser. Personlig mener jeg det kan være en fordel å gi noe generell informasjon om ulike diagnoser, samt tips til steder hvor man kan finne mer informasjon om de enkelte diagnosene. Internett er i dag blitt en viktig kunnskapskilde og dersom man ønsker det, kan

man lære mye om ulike diagnoser der.

På tross av at jeg mener det er viktig med noe generell informasjon om diagnoser, mener jeg likevel det er viktigere å se på individets behov, muligheter og begrensninger. Dersom det blir stort fokus på diagnose, er jeg redd for at noen raskt kan bli ”satt i bås” og stigmatisert. Den fjerde respondenten i min undersøkelse ønsket ikke informasjon om de ulike diagnosene i gruppen han skulle lede, dersom det ikke var helt nødvendig som for eksempel ved epilepsi. Han ønsket å bli kjent med det enkelte barnet, dets begrensninger og muligheter gjennom aktiviteten. Noen av brukerne hadde med egne ledsagere og dette gav kanskje respondenten den tryggheten han trengte. En fordel med lite informasjon, kan være at barnet blir møtt med ”blanke ark” og blir kjent med støttekontakten på egne premisser. Noen vil kanskje hevde at risikoen for at støttekontakten da setter for høye krav og at barnet opplever å mislykkes, vil øke.

Når det gjelder diagnoser som krever medisinerer mener jeg at det er en helt nødvendig del av opplæringen til støttekontakter. Støttekontakter må føle seg trygge og vite at han / hun har kunnskap til å takle plutselige situasjoner som kan oppstå. Soldal (2003) understreker også dette med at opplæring i visse emner, som førstehjelp ved epileptisk anfall, er et behov hos enkelte støttekontakter. Alle respondentene var enige i at slik informasjon var et minimum og noe av det en opplæring av støttekontakter bør innebære.

5.3 Kontrakt og samarbeid med kommunen

Ingen av respondentene kom selv inn på at innholdet i kontrakten med kommunen, er noe en opplæring av støttekontakter bør innebære. Min erfaring tilsier at innholdet i en kontrakt er viktig, fordi den legger føringer for innholdet i tjenesten, ansvarsfordeling og videre oppfølging av støttekontakten. Kursopplegget til Soldal og Soldal (1991) har med kontrakt med kommunen som et tema i opplæringen og hva den bør inneholde beskrevet nærmere. Informasjon og veiledning er da to av punktene de mener bør med i en kontrakt.

Alle fire respondentene poengterte viktigheten av å ha en kontaktperson i kommunen som var tilgjengelig ved behov. De anså veiledning fra denne personen som en viktig del av opplæringen og som en trygghet for å ta på seg slike oppdrag. Personlig mener jeg en slik veiledning kan være den viktigste delen av opplæringen til en støttekontakt. Dagens støttekontakttjeneste blir, som beskrevet i denne oppgaven, brukt mangfoldig og en slik veiledning vil gi støttekontakten mulighet til å få opplæring i forhold til det som er aktuelt i sin utøvelse av tjenesten. En ulempe med slik type veiledning, dersom den kun kommer etter initiativ fra støttekontakten, er at effekten av opplæring som forebyggende tiltak blir borte.

5.4 Forslag til aktiviteter

Dette var et tema alle fire respondentene kom inn på selv og som de mente burde være en del av opplæringen og oppfølgingen til støttekontakter. De mente at informasjon om hva som finnes av aktiviteter og arrangementer, både i kommunen og innenfor et større geografisk område, var noe en

opplæring burde innebære. I min jobb er bruken av Internett og e-post et effektivt hjelpemiddel for å spre slik informasjon. Både støttekontakter og jeg vil ha tilgang til mye informasjon gjennom Internett. Man kan for eksempel lage e-postgrupper og distribuere informasjon gjennom disse. En ulempe med slik informasjon er at det fortsatt er mange som ikke bruker Internett og som dermed må ha tilgang til denne informasjonen på annen måte. I tillegg kan støttekontakter få mye informasjon om aktiviteter og arrangementer som ikke er aktuelle for den enkelte.

5.5 Møteplasser for støttekontakter / erfaringsutveksling

Kun respondenten som jobber med gruppe kom inn på dette tema selv som noe en opplæring bør innebære. De tre andre respondentene hadde ikke tenkt over dette som en mulighet, men var svært positive til uformelle møteplasser og gruppeveiledning for støttekontakter. De trodde dette kunne være en konkret, praktisk rettet og dermed nyttig del av opplæringen for støttekontakter. En forutsetning mente de måtte være at støttekontaktene selv kom med tema de ønsket å snakke om. Dette støtter jeg og mener at en uformell setting med en liten gruppe, kan være et godt utgangspunkt for opplæring av støttekontakter. En forutsetning for at dette skal bli læring, vil da trolig være at det er deltagende, interesserte og minimum noen erfarne støttekontakter tilstede, som er villige til å snakke og komme med innspill i en slik gruppe.

6.0 OPPSUMMERING

I denne oppgaven har jeg beskrevet hvordan tjenesten støttekontakt brukes mangfoldig i min kommune i dag, både med tanke på hvem brukerne av denne tjenesten er og hvor variert innholdet er. Problemstillingen i denne oppgaven var i forhold til hvilke konsekvenser dagens bruk av støttekontakttjenesten hadde for hva en opplæring bør innebære. Gjennom å benytte en kvalitativ metode, ustrukturerte intervjuer, fikk jeg noen svar på hva involverte parter i støttekontakttjenesten her i min kommune, mente i forhold til dette.

Generelt kan det oppsummeres slik at dagens mangfoldige bruk av støttekontakttjenesten bør gjenspeiles når en skal vurdere hva opplæringen av støttekontakter bør innebære. Ut i fra funnene i denne oppgaven, slik jeg tolker det, vil behovet for opplæring rettet mot det enkelte oppdraget stadig bli en viktigere del, i takt med at innholdet i disse oppdragene stadig blir mer ulike.

Respondentene hadde ulike svar på hva de mente en opplæring bør innebære, men felles var viktigheten av kontaktperson og mulighet for veiledning fra den. De var også alle positive til uformelle møteplasser, erfaringsutveksling og gruppeveiledning. Felles var også dette med informasjon om aktiviteter og arrangementer, som noe en opplæring bør innebære. For å møte dette, tror jeg Internett kan være et godt verktøy for oss i kommunen med tanke på å øke kvaliteten på dette området.

Mest overraskende på meg var svarene fra to av respondentene i forhold til at opplæring i støttekontaktrollen og etikk, ikke ble ansett å være en viktig del av en opplæring.

Hensikten med denne oppgaven, var å belyse tema opplæring av støttekontakter for å vite mer om hva vi som kommune kan gjøre for å øke kvaliteten på denne tjenesten. Jeg mener at jeg gjennom denne oppgaven nå har fått ny kunnskap som gir meg muligheten til nettopp dette.

LITTERATURLISTE

- Gulbrandsen, Stein (1991) *Kursleiarrhefte. Bli støttekontakt*. Norsk Fjernundervisning
- Halvorsen, Knut (1993) *Å forske på samfunnet. En innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. Bedriftsøkonomens Forlag A/S.
- Helsetilsynet (2006) *Rapport fra Helsetilsynet 3/2006 – et stykkevis og delt tjenestetilbud?*
- Rognaldsen, Svein (1994) *Evaluering av noen elementer i kampanjen bli støttekontakt – en del av Regjeringens handlingsplan for funksjonshemmede*. Institutt for praktisk pedagogisk universitetet i Bergen.
- Soldal, Kristin Andresen (1991) *Støttekontakter som ressurs. Organisering og veiledning*. Norsk Fjernundervisning.
- Soldal, Kristin Andresen og Oddvar Soldal (1991) *Bli støttekontakt*. Norsk Fjernundervisning.
- Soldal, Kristin Andresen (1994) *Støttekontaktarbeid som valgfag i videregående skole. Rapport fra et forsøk ved videregående skoler i Hordaland*. Regjeringens handlingsplan for funksjonshemmede. Rådet for funksjonshemmede.
- Soldal, Kristin Andresen (2003) *Støttekontakter – soveputer eller ressurser i samfunnet?* Fagbokforlaget.
- Sosialdepartementet (1993) *Rundskriv I – 1/93 Lov om sosiale tjenester M V*.